

Sjuksköterskors attityder till att arbeta med psykiatrisk omvårdnad

FÖRFATTARE	Emma Carlström
PROGRAM/KURS	Sjuksköterskeprogrammet 180 högskolepoäng Examensarbete i omvårdnad, kandidatnivå
	HT 2012
OMFATTNING	15 högskolepoäng
HANDLEDARE	Bodil Augustsson
EXAMINATOR	Helen Elden

Institutionen för Vårdvetenskap och hälsa

Sahlgrenska akademien

Titel (svensk):	Sjuksköterskors attityder till att arbeta med psykiatrisk omvårdnad
Titel (engelsk):	Nurses' attitudes to work with psychiatric care
Arbetets art:	Självständigt arbete
Program/kurs/kurskod/ kursbeteckning:	Sjuksköterskeprogrammet, 180 hp Examensarbete på grundnivå
Arbetets omfattning:	15 Högskolepoäng
Sidantal:	22 sidor
Författare:	Emma Carlström
Handledare:	Bodil Augustsson
Examinator:	Helen Elden

SAMMANFATTNING

Syftet är att belysa sjuksköterskans attityd till psykiatrisk omvårdnad och vilken inverkan detta kan ha på omvårdnaden. **Metoden** är en litteraturoversikt av artiklar funna i Cinahl, Scopus och PubMed. I en jämförande process har skillnader och likheter urskiljts. Därefter har teman identifierats i de granskade studierna. Dessa teman redovisas i resultatet. **Resultatet** visar att det finns negativa attityder bland sjuksköterskestudenter mot psykiatrisk omvårdnad. Det finns dessutom ett intresse för att vilja arbeta med psykiatrisk vård. Ökade insatser i utbildningen och en mer omfattande praktik, har visat sig påverka sjuksköterskestudenters attityder positivt. Attitydskillnader finns också mellan sjuksköterskor på psykiatriskt- och somatiskt inriktade vårdavdelningar. Generellt är attityderna, på grund av okunskap och traditionellt diagnosspecifikt synsätt, mer negativa inom somatiken till psykiatrisk omvårdnad. Sjuksköterskor som arbetar med psykiatrisk vård som visar intresse för patienter upplever hög belastning, bristande stöd och oförmåga till en optimal omvårdnad. **Diskussion** För att förändra attityder finns behov av upplysande insatser i samhället och att förstärka den psykiatriska sjuksköterskekompetensen. Dessutom behövs resurser för support och handledning bli mer tillgängliga för sjuksköterskor i den psykiatriska vårdverksamheten, vilket kan öka möjligheterna för en personcentrerad omvårdnad. **Fortsatt forskning** Det finns ett behov av fortsatta studier riktade mot personcentreringen i psykiatrisk omvårdnad för att aktivt motarbeta kvarliggande traditionella attityder mot patientrollen inom psykiatrin. **Konklusionen** är att psykiatrisk vård fortfarande är drabbad av negativa attityder som härstammar från gamla och övergivna vårdformer och en otidsenlig syn på patienten. Men den psykiatriska vården är i utveckling. Dessutom är sjuksköterskor inom psykiatrisk såväl som andra specialistområden starkt intresserade av sin uppgift, vilket bidrar till att utveckla området. Det ökar möjligheterna för en personcentrerad omvårdnad.

Nyckelord Attityd, psykiatrisk vård, psykiatrisk omvårdnad, sjuksköterskor, sjuksköterskestudenter, personcentrerad omvårdnad.

INNEHÅLL

	Sid
INTRODUKTION	1
BAKGRUND	2
En inblick i Sveriges psykiatrilhistoria	2
Personalen i psykiatrin och sjuksköterskans entré	2
Samhället och psykiatrin	3
Attityd	3
<i>Vad attityder påverkas av</i>	4
Sjuksköterskans profession	4
Personcentrerad vård	5
Problemformulering	6
SYFTE	6
METOD	6
DESIGN	6
URVAL	6
DATAINSAMLING	7
DATAANALYS	9
RESULTAT	10
BLIVANDE SJUKSKÖTERSORS ATTITYDER TILL PSYKIATRISK VÅRD	10
SJUKSKÖTERSORS ATTITYDER TILL PSYKIATRISK VÅRD ATTITYDENS INVERKAN PÅ PSYKIATRISK OMVÅRDNAD	11
DISKUSSION	14
METODDISKUSSION	14
RESULTATDISKUSSION	15
PRAKTISK TILLÄMPNING	17
FORTSATT FORSKNING	17
KONKLUSION	17
REFERENSER	19
BILAGA 1	

INTRODUKTION

Detta fördjupningsarbete fokuserar på sjuksköterskans attityd till psykiatrisk omvårdnad och hur det påverkar den personcentrerade vården inom psykiatrin. Synen på psykiskt funktionsnedsatta patienter influeras fortfarande i hög grad av både ett traditionellt och diagnosspecifikt synsätt (1). En utgångspunkt i fördjupningsarbetet är att en negativ attityd till följd av ett förenklat synsätt på patientens tillstånd, men också låg motivation eller bristande lust att arbeta i verksamheten, riskerar att få ett negativt genomslag på personalens förhållningssätt gentemot patienten (2). Å andra sidan kan en motsatt attityd, det vill säga ett starkt och levande intresse för uppgiften, motivation och lust att arbeta få en motsvarande gynnsam effekt på patienten (3, 4).

Den del av hälso- och sjukvården som är inriktad mot psykiatrisk vård har kommit att signalera ett stort behov av sjuksköterskor samtidigt som valet att arbeta inom psykiatrin verkar tilltala få. Detta problem har kommit att uppmärksammas i den offentliga debatten. Andelen sjuksköterskor inom psykiatrisk vård jämförs med andra verksamheter som exempelvis den somatikinriktade vården. Som ett exempel följer ett utdrag från en artikel i Norrbottenskuriren (5):

”Patienterna ska erbjudas en god och säker vård. Där ingår att de ska få träffa kompetent personal. Men de flesta patienter som kommer till psykiatrin får inte det eftersom åtta av tio anställda inte är sjuksköterskor... psykiatri (har) hamnat i en strykclass. De redovisar siffror på hur stor andel av divisioners och klinikers som är sjuksköterskor... ingen division har så låg andel sjuksköterskor. Vårdfacket redovisar också statistik som visar att bara hälften av sjuksköterskorna inom psykiatrin är specialistutbildade.” (5)

Ett grundantagande är att den låga attraktiviteten har samband med ett stereotypt synsätt på patientens tillstånd, bristande intresse och låg motivation att arbeta med de komplexa tillstånd som en psykisk sjukdom ofta innebär. Ett annat antagande är att attityden i sin tur har effekt på vårdens kvalitet. Hypotesen är således att det råder ett samband mellan attraktivitet, attityd och patientens situation, något som gör ämnet både aktuellt och angeläget i ett omvårdnadsperspektiv.

Eftersom den psykiska ohälsan bland befolkningen har ökat, finns det ett behov av engagerade och intresserade sjuksköterskor som väljer att arbeta med psykiatri (6). Detta gör det intressant att pröva det antagande som presenteras ovan.

En litteraturundersökning har använts för att belysa frågan. Som bakgrund kommer historien kring psykiatrisk vård dryftas, samt beskrivningar av valda begrepp som förknippas med olika sorters inverkan på den psykiatriska vården. Dessa är samhället, attityder och sjuksköterskans profession. Därefter följer en kortfattad beskrivning av vad personcentrerad vård innebär.

BAKGRUND

En inblick i Sveriges psykiatrichistoria

Under flera århundraden har psykiskt sjuka separerats från både de hospitaliserade somatiskt sjuka och från resten av samhället. Ända fram till mitten av 1900-talet var benämningen på de psykiatriska institutionerna "hospital", som utgjorde slutenvården av psykiskt sjuka. Det fanns vid den här tiden endast ett litet antal öppenvårdsliknande verksamheter. Hospitalen inhyste i början en mångfald av intagna, varav en stor del utgjordes av fattiga. Från mitten av 1800-talet skärptes dock detta och fler fattiga anmäldes till att istället omhändertas av fattigvården så att hospitalen beredde plats för vad man då kallade för "sinnessjuka". Dessa var avskärmade, för att å ena sidan skyddas från allmänhetens nyfikenhet, å andra sidan för att skydda samhället från dem. I anslutning till hospitalen, där det fanns en förhoppning om att den intagne kunde botas och så småningom träda in i samhället, fanns det även flera "asylar" där man placerade de "icke botbara dårarna" (7).

Tiden fram till 1800-talets mitt har kännetecknats av repressiva behandlingsmetoder. Det förekom terapeutiska metoder i syfte att framkalla obehagliga upplevelser hos patienten. De skulle leda till eftertanke och att komma till sans. Strategierna ändrades så småningom till ett mer humant vårdinnehåll. Införande av arbetsterapi och dagliga scheman av vardagliga rutiner i en alltmer hemlik sjukhusmiljö skulle istället bidra till en lugn och mild anda för behandling (7). På grund av långsam utveckling av psykiatris sjukvård, omfattande kritik utifrån och ett ökat behov av vård för sinnessjuka, ändrades psykiatrin till att bli alltmer lik den somatiska sjukvården med att de intagna skulle befinna sig i sängläge i stora, rena och ljusa sjukhussalar. Under mellankrigstiden blev psykiatrin successivt en alltmer accepterad vetenskap då intresset för psykoterapi väcktes, tillgänglighet förbättrades i form av öppenvårdsverksamhet för barn- och ungdomspsykiatri samt rådgivning för tidigare inlagda mentalpatienter. Begreppet "psykisk hälsovård" användes som en beskrivning istället för "sinnessjukvård". Nya behandlingsmetoder introducerades i form av psykofarmaka, kirurgi och chockbehandling med exempelvis elektricitet (8).

Stora förändringar har sedan skett under mitten av 1900-talet och ett viktigt riktmärke var den stora avinstitutionaliseringen i slutet av seklet, då det skedde en omfattande avvecklingsprocess och omorganisation av mentalsjukhusen - Psykiatrireformen. Syftet var att kvalitetssäkra och förbättra möjligheterna för personer med psykisk funktionsnedsättning att integreras i samhället (9). Detta har lett till en större betoning på teamarbete mellan olika professioner som arbetsterapeuter, kuratorer, läkare, skötare och sjuksköterskor, samt tydligare och gemensamma strategier för den psykiatriska slutenvården, öppenvården och kommunen (10, 11).

Personalen i psykiatrin och sjuksköterskans entré

Sedan medeltiden var det i första hand kyrkan som var huvudmannen för verksamheten. Från mitten av 1800-talet blev kyrkans inflytande alltmindre, då överläkare på respektive hospital istället hade störst betydelse för vårdformen. Detta ändrade drastiskt den rådande kristna teorin om varför patienten var sinnessjuk, exempelvis uppfattningen om att patienten var demonbesatt eller djurisk (12).

Runt sekelskiftet beskrevs den övriga vårdpersonalen som "betjäning", de var skötare som vanligtvis härstammade från arbetarklassen med dåliga anställningsvillkor och utbildningsmöjligheter. I början av 1900-talet började sjuksköterskor arbeta på hospitalen, dels för att läkare uttryckte ett behov av att höja vårdkvaliteten och hospitalens status, men också för

att täcka personalbristen på grund av strejkande kvinnliga skötare. Sjuksköterskans formella kompetens grundade sig endast på en ettårig utbildning och erfarenheten byggde mestadels på somatikinriktad vård. Trots bristfällig erfarenhet sattes sjuksköterskorna in som översköterskor över samtlig vårdpersonal, vilket inte alltid bidrog till ett gott samarbete med mentalsköterna som ofta hade lång erfarenhet (7, 12, 13). På grund av psykiatrins kraftiga förändringsprocess från 1900-talets början, med ökade vårdplatser och höjda krav på omvårdnads kvalitet, hade sjuksköterskorna kommit för att stanna och särskilt de specialistutbildade psykiatrisjuksköterskorna betraktas som en viktig tillgång. Med tiden har ökade krav på psykiskt funktionsnedsatta patienters möjligheter till välbefinnande skapat behov av fler framväxande professioner, exempelvis psykologer och kuratorer. I nuläget innebär den psykiatriska vården ett tvärvetenskapligt professionellt samarbete mellan olika yrkesgrupper (13).

Samhället och psykiatrin

Länge har psykiatrin varit föremål för kritik och motsättningar (10). Målet att vårda psykiskt sjuka på ett sätt som främjar det bästa för dem själva och vad som betraktas vara bäst ur samhällets perspektiv har inte alltid överensstämmt. Historiskt sett har det handlat om att allt det som avvikit från vad som ansetts som normalt ur ett samhällsperspektiv, eller som har utgjort ett hot har avlägsnats (7).

Att psykiska sjukdomar och behandlingsmetoder länge har inneburit ringa kunskap med lite evidens har skapat både en fascination men också en fruktan. Vetenskapen om de många behandlingsmetoder som använts, exempelvis lobotomi eller biverkningar till följd av psykofarmakaintag, har färgat uppfattningarna om den psykiatriska vården. Psykiatrin, till skillnad från många områden av den somatiska vården, är också förknippad med att patienter läggs in utan eget samtycke och andra tvångsåtgärder. Exempel på detta är bältning av en patient för att förhindra självskada eller våld mot omgivningen (14, 15).

Samtidigt som det kan förekomma negativa associationer till psykiatrin sker det i allt större grad förflyttning av psykiatripatienter i slutenvården till mer öppna vårdformer. Genom att vården anpassas för att fortsätta rehabiliteringen i eget boende sker en successiv integrering för personer med psykisk funktionsnedsättning i det omgivande samhället (11).

Attityd

Attityd kommer från den franska betydelsen av hållning, *attitude*, som har sitt ursprung i det italienska *attitudine* och senlatinska *aptitu'do* och *aptitu'din*- ett begrepp som använts länge, mer flitigt inom vetenskapen sedan 1920-talet, främst inom socialpsykologin. Dess betydelse likställs med begreppet *förhållningssätt* och påverkar individens yttre signaler som kan observeras av omgivningen, som gester, minspel, kroppshållning och läten. Enligt Charles Darwin var dessa yttre tecken uttryck för känslor (16, 17).

Det finns ytterligare förståelse för vad attityd är, som förstärker dess komplexitet. I en studie analyserades definitionen med hjälp av sökning i uppslagsverk och litteratur. Det har visat att attityd är en benägenhet som inbegriper både en persons intellekt, känslor och beteende. Vare sig det är medvetet eller omedvetet, svarar attityden, antingen positivt eller negativt, på stimuli som kan vara en händelse, person eller ett objekt. Detta gör det därför svårt att försöka relatera innebörden av attityd till några rena och enkla vetenskapliga mätningar, men samtidigt ökar det förståelsen för hur attityden påverkas av omgivande uttryck (18).

Det finns två grundläggande attityder. Den ena är en systematisk positivistisk hållning och den andra är en intuitiv humanistisk hållning. Den första, systematiska positivistiska hållningen, utgår från att förståelsen av patientens tillstånd följer som en rationell logisk och linjär process. Patienten reduceras till en diagnos, ett tillstånd eller en symtombild. Den intuitiva humanistiska hållningen kräver intresse, nyfikenhet, kunskap och intuition från sjuksköterskans sida. Patienten betraktas som en komplex varelse som kräver en bred ansats för att kunna ges en rätt typ av vård (19, 20).

Vad attityder påverkas av

En reviewundersökning av 15 artiklar, bestående av både kvantitativa och kvalitativa studier, resulterade i tydliga kännetecken av attityder hos sjuksköterskan gentemot den psykiatriska omvårdnaden. Dessa är professionella, organisatoriska och personliga attityder. Betydelsen av de professionella attityderna stärks av ett ständigt varierande och ökat vårdbehov inom hälso- och sjukvården (21). Sjuksköterskeutbildningen understryker värdet av professionsutveckling hos den enskilde sjuksköterskan. Detta innebär, dels ett eget initiativtagande och ett personligt intresse för patienter, men också en god tillgänglighet till utbildning och träning (22). Sjuksköterskor som har haft möjligheten att vidareutbilda sig och skaffat sig erfarenheter av den psykiatriska omvårdnaden, har känt sig mer bekväma och positiva till att arbeta med psykiskt funktionsnedsatta patienter (21).

När behov av psykiatrisk omvårdnad uppstår i den somatiska verksamheten kan flera brister som grundar sig på de organisatoriska egenskaperna påverka attityden negativt. Tidsbrist och hög arbetsbelastning leder till att intresset för att tillgodose behoven för en patient med psykisk ohälsa nedprioriteras och istället får de fysiska omvårdnadsbehoven företräde. Sjuksköterskor som upplever bristande stöd, exempelvis avsaknad av handledning eller otillräcklig interaktion med den psykiatriska sjukhusverksamheten, räcker inte till för de olika och komplexa behov som behöver hanteras i den psykiatriska omvårdnaden (21).

Faktorer som ligger till grund för personliga egenskaper, exempelvis kön, ålder, religion och etnicitet, har i studierna visat på motstridiga förklaringar till huruvida attityden påverkas positivt, negativt eller inte alls. Emellertid är erfarenhet av psykisk sjukdom i det privata livet en bidragande faktor till ökad förståelse och är starkt förknippad med attityden. Samtidigt har den allmänna inställningen till psykiskt sjuka i samhället, i kombination med kunskapsbrister, en negativ effekt på sjuksköterskans yrkesfunktion (21).

Sjuksköterskans profession

Upplevelsen av att utöva omvårdnad inom exempelvis psykiatri påverkas av sjuksköterskans attityd till sig själv och sin profession som vårdare (1). Verksamheten ställer höga krav på kunskap och yrkesutövande vilket gör att man som sjuksköterska bör ha en bred kompetens i fråga om att ge omvårdnad. Sjuksköterskans legitimation grundar sig bland annat i att vilja utföra sitt arbete, grundat på evidens och förmåga. Motivationen att utöva ett yrke inbegriper också attityd, vilket genomsyrar sjuksköterskans syn på sig själv, sitt arbete och den enskilde patienten. Förhållningssättet, som tidigare nämnt, ligger nära definitionen av attityd. Det ligger till grund för och påverkar agerandet, exempelvis i mötet och vårdrelationen med patienten. Detta bör man ha i beaktande då alla sjuksköterskor inom hälso- och sjukvården, oavsett var de befinner sig i vårdkedjan, möter patienter med psykisk ohälsa (22).

Svensk Sjuksköterskeförening (SSF) har utarbetat en kompetensbeskrivning för allmän- och specialistutbildade sjuksköterskor som arbetar med psykiatrisk omvårdnad (23). Syftet är att

tydliggöra vad som ingår i själva yrkesfunktionen. Detta styrker professionen och gör den tydlig för den enskilda sjuksköterskan, så att den bygger på riktlinjer, författningar och etiska normer. Till skillnad från en stor del av innehållet i somatiken går det inte alltid att mäta omvårdnaden inom psykiatrin, eftersom utgångsläget är patientens känslor och upplevelser. Det ligger dessutom till grund för att kunna ge stöd och bedriva personcentrerad omvårdnad. Andra faktorer, exempelvis sjuksköterskans helhetsperspektiv, som innebär att den psykiatriska omvårdnaden är integrerad med all annan omvårdnad och inte någon avsidig detalj, vidgar förståelsen för sjuksköterskerollen och tar hänsyn till omfattningen av de behov en patient kan ha. Att känna sig bekväm med sin yrkesroll påverkar attityden positivt till psykiatrisk omvårdnad (23).

Personcentrerad vård

I sjuksköterskeutbildningen betonas vikten av att bedriva vård som är personcentrerad. Detta kräver utbildning, kompetens, förutsättningar och handling på både individ- och organisatorisk nivå. Det kräver också en tydlig värdegrund som möjliggör generella strategier för uppföljning. Personcentrering skall prägla vårdrelationen mellan sjuksköterska och patient. Personcentrerad vård baseras på patientens egen berättelse som sedan ligger till grund för planeringen av vistelsen på exempelvis en klinik, men också den fortsatta vården i primärvård och kommun. Begreppet innebär inte en planlös och ospecifik vård som förändras från dag till dag. Istället skapas en tydlig planering där patientens berättelse sammanvägs med dennes tillstånd och tidigare erfarenheter av en rimlig framskrivning av insatser. Genom regelbundna teambeslut följs planen i samverkan med patienten (24, 25).

Centrum för personcentrerad vård vid Göteborgs universitet (GPCC) är ett forskningscentrum för personcentrerad vård. Genom pågående forskningsarbeten att vetenskapliggöra personcentrerad vård, möjliggörs en förändring av befintlig vårdpraktik till en mer personcentrerad inriktning. En av grundidéerna med PCV är att bygga vården kring ett partnerskap mellan patienten och den professionelle vårdaren. Dessa båda arbetar gemensamt med en strukturerad hälsoplan utifrån patientberättelsen där överrensommelser görs om den fortsatta vårdplaneringen. Personcentrerad vård har inte bara visat sig involvera och engagera patienten utan dessutom bidragit till kortare men effektivare vårdtider (24, 25, 26, 27)

Begreppet personcentrerad vård betonas i sjuksköterskeutbildningen omvårdnadsteoretiska delar, men utgör en del av all omvårdnad utan att alltid definieras som personcentrerad. Att omvårdnaden uppfyller patientens behov beror på om vårdaren möter patienten som en person. Vårdrelationen är beroende på om ”... vårdaren möter patienten som hon eller han vill bli sedd. Detta innebär att vårdaren möter patientens självbild, vilket inte behöver betyda att vårdaren tycker om den...” eller ”... att inte självbilden kan innehålla självbedrägeri, dvs. att patienten inte är ärlig mot sig själv.” (28) Sid 399.

Graden av personcentrering värderas av patienten. Det sker i mötet mellan patient och sjuksköterska men också som en effekt av alla de aktiviteter som ingår i en vårdepisod. Kunskapen är baserad på både subjektiv och objektiv information. Data om patientens upplevelser av omvårdnaden och sin egen hälsosituation kan fångas under exempelvis ett forskningsprojekt eller ett kvalitetsarbete (29). Resultaten av en sådan analys kan väcka frågor om patienten verkligen ges tillfälle och utrymme för att berätta om sina upplevelser av oro och sin situation. Liknande aspekter är nödvändiga att utvärdera för en bedömning om vården har anpassats efter patienten som person (28, 29).

PCC (Person Centered Care) likställs ofta, i litteratur eller artiklar, med god humanistisk vård eller beskrivningar kring vad god omvårdnad innebär. Detta är sjuksköterskans huvudsakliga professionella ansvar – att ta reda på vad hälsa och välbefinnande betyder för den enskilde individen, att skapa samarbete med denne samt involvera andra professioner, för att uppnå de bästa förutsättningar som krävs för att personen skall uppleva hälsa (25).

Problemformulering

Sjuksköterskans attityder styrs framförallt av två olika synsätt. Det ena baseras på förenklade modeller på patienters tillstånd, det vill säga ett traditionellt diagnosspecifikt synsätt, men också en marginaliserande samhällsattityd som skapar ointresse att arbeta med de komplexa tillstånd som psykiatrisk vård innebär. Det andra är ett seriöst och uppriktigt intresse att förstå patienten i dennes sammanhang av komplexa relationer med andra och samhället. En sådan hållning kräver en motivation för uppgiften och att bedriva en personcentrerad vård.

Forskning har visat att det inte är lika populärt att arbeta med psykiatrisk omvårdnad än i somatisk vård (2). Ett antagande är att det beror på attityder. Ett annat antagande är att sjuksköterskans attityd har inflytande på omvårdnaden. Detta kommer att undersökas.

SYFTE

Syftet är att belysa sjuksköterskans attityd till psykiatrisk omvårdnad och vilken inverkan detta kan ha på vården.

METOD

DESIGN

Detta fördjupningsarbete grundar sig i en litteraturoversikt. En inledande sökning av relevanta och vetenskapliga artiklar krävdes för att identifiera problemområdet som tillräckligt för ett fortsatt fördjupningsarbete och sedan systematiska avgränsningar för att syftet skulle bli tydligt. Metoden för analys har inspirerats av Fribergs (30) modell för litteraturoversikt som är en arbetsprocess bestående av flera steg. Det består i att skaffa en överblick över vad som finns publicerat kring ett problemområde, avgränsa litteraturen genom urval och kvalitetsgranskning och urskilja likheter och skillnader studierna emellan för att sedan kunna fördela dessa mellan identifierade teman som studiernas resultat i slutänden tydligt ska kunna redovisas under (30).

URVAL

Som grund för analys och avgränsning av befintligt resultat har tio artiklar valts, varav fyra är kvantitativa och sex kvalitativa. Förutom dessa har också en akademisk avhandling använts. För att inkludera ny och aktuell forskning om problemområdet har urvalet av artiklar begränsats till att de publicerats efter 2008. Artiklar som baseras på studier, påbörjade eller genomförda innan 2008 men publicerade efter det datumet har också inkluderats. Samtliga val av artiklar har avgränsats till "peer reviewed", förutom i Scopus. Där skall alla tillgängliga artiklar som publicerats redan vara "peer reviewed", vilket innebär att de inför publicering blivit granskade av forskare i det gällande forskningsfältet, samt blivit vetenskapligt kvalitetsbedömda. Bara

engelskspråkiga artiklar har inkluderats, men de presenterar studier från Sverige (36, 38, 39, 40), Australien (33, 34, 35), Irland (37, 42) och Sydafrika (41).

DATAINSAMLING

Samtliga artiklar inhämtades från databaserna Cinahl, PubMed och Scopus. Använda sökord för att hitta passande artiklar var ”attitude/es”, ”experience/es”, ”psychiatric care/mental health care” och ”nurse/nursing”, se tabell 1. I inledningen av datainsamlingen inkluderades artiklar med intressanta titlar för syftet. Deras abstract lästes igenom. Bidrog texten med tydliga kopplingar till syftet lästes hela artikeln igenom. Allteftersom passande abstract och artiklar påträffades uppstod behov av ytterligare sökord för att uppfatta fler aspekter om problemområdet så ”students”, ”graduates”, ”somatic” och ”person centred care” lades till för ytterligare sökning.

Tabell 1. Schematisk bild över litteratursökningen

Datum vid sökningen	Databas	Sökord	Begränsningar	Antal träffar	Valda artiklar
2012-11-28	Cinahl	Students AND attitude AND mental health nursing	Peer Review Publicerattefter 2008-01-01	18	2 (34, 35)
2012-11-29	Cinahl	Nurse AND experiences AND psychiatric	Peer Review Publicerat efter 2008-01-01 Sökord begränsade till titeln	1	1 (41)
2012-11-29	PubMed	Nurse AND graduates AND mental health	Peer Review Publicerat de 5 senaste åren	31	1 (33)
2012-11-29	Cinahl	Attitudes AND psychiatric AND patients	Peer Review Publicerat efter 2008-01-01	6	1 (37)
2012-11-30	Cinahl	Attitudes AND psychiatric AND somatic	Peer Review Publicerat efter 2008-01-01	6	1 (36)
2012-11-30	Scopus	Nurse AND experience AND psychiatric	Publicerat efter 2008-01-01 Sökord begränsade till titeln	12	1 (38)
2012-12-05	Cinahl	Person centred care AND psychiatric	Peer Review Publicerat efter 2008-01-01	16	2 (39, 42)
2012-12-06	Cinahl	Patients experiences AND psychiatric care	Peer Review Publicerat efter 2008-01-01	14	1 (40)

DATAANALYS

Analysen började med att artiklarna lästes igenom upprepade gånger för att få en djup förståelse för innehållet. I processen har tolkningar av återkommande likheter och skillnader av innehållsmässiga och kontextuella drag urskiljts. Det har handlat om samband med hur studierna har lagt upp problem, som exempelvis attitydernas påverkande faktorer och effekter. Med hjälp av Fribergs (30) modell för dataanalys har val av perspektiv, deltagare, mätning och analys granskats. Därefter har målet varit att identifiera olika infallsvinklar i studiernas resultat för att urskilja teman, utan att för den skull fastna vid poängrika detaljer som skulle kunna leda in analysen på sidospår (32). Efter att identifieringar av teman i resultatet urskiljts, har texterna återigen bearbetats för att utifrån valda teman sammanställa studiernas resultat, samt för att avväga om artiklarnas signifikans har varit tillräckliga för att fungera som bas för arbetets resultatdel. Valda teman har som innehåll fördelats under tre rubriker som extraherats fram till en färdig analys: *Blivande sjuksköterskors attityder till psykiatrisk vård, Sjuksköterskors attityder till psykiatrisk omvårdnad* och *Attitydens inverkan på en psykiatrisk personcentrerad vård*.

En kvalitetsgranskning gjordes för varje artikel med stöd av Fribergs (30) modell, se bilaga 1. Genom att ställa granskningsfrågor om respektive studie, ökade vetskapen om syfte, metod, deltagare, resultattolkning och att återkopplingen till den redovisade teorin fanns. Willmans et al. (31) mall för kvalitetsgranskning användes dessutom som ett stöd för att kontrollera vetenskaplig och etisk korrekthet. För att en kvantitativ artikel skulle bedömas ha hög kvalitet, var kraven på dess redovisning följande (31):

- Beskrivning av forskningsmetod
- Urvalsförfarande tydligt beskrivet
- Randomiseringsförfarande beskrivet
- Beskriven bortfallsstorlek, samt analys av denna
- Etiskt resonemang
- Att instrumenten var valida och reliabla

En kvalitativ artikel som bedömdes ha hög kvalitet innefattade följande redovisning (31):

- Deltagarkaraktäristik beskriven
- Presenterad kontext
- Urvalsförfarande
- Metod tydligt beskriven
- Resultatet kopplad till teoretisk referensram, begriplighet och datamättnad.
- Genererad teori
- Etiskt resonemang

Om en eller flera ovan nämnda aspekter inte dryftades eller att en artikel visade avsaknad av argumentation mot begränsningar i dess studier, bedömdes artikeln uppfylla medel eller låg kvalitet. Inga artiklar som har bedömts ha låg kvalitet har använts.

Samtliga av artiklarna har bedömts beakta etiskt krav, då etiska överväganden har redovisats i varje studie.

RESULTAT

BLIVANDE SJUKSKÖTERSORS ATTITYDER TILL PSYKIATRISK VÅRD

Resultatet visar att nytexaminerade sjuksköterskor klassar en framtida karriär inom psykiatrisk vård lågt, i förhållande till andra somatikinriktade omvårdnadsområden. Attityder påverkas av inre faktorer som negativa stereotypa synsätt, men visar att positiva förändringar i attityder påverkas av ökad teori och praktik under utbildningsåren.

I en longitudinell studie följde Stevens et al. (33) en kohort av australienska sjuksköterskestudenter under deras utbildningsår 2007 till 2009. Data samlades i början, mitten och i slutet av utbildningen för att få tillhanda jämförelser över tid i resultatet. Trots insatser för att öka attraktiviteten från både regering och utbildningsanordnare, visade sig yrkesvalet inom psykiatrin tilltala studenterna minst medan yrkesinriktningar inom de somatiska och mer medicintekniska områdena tilltala flest. Orsakerna till de negativa attityderna till att arbeta inom psykiatrin uttrycktes exempelvis som:

"... 'you would not be able to turn your back on them', 'the uncertainty of psychiatric patients makes them terrifying', 'you can't tell the staff from the patients' ... 'I think I would go as crazy as they are'." (33) Sid 5.

Dessa uppfattningar utmärkte sig främst tidigt under utbildningen, då praktik och kunskap fortfarande var begränsade hos studenterna. I slutet av utbildningen, då studenterna hunnit få teoretisk kunskap och praktisk erfarenhet av psykiatrisk vård, nedprioriterades psykiatri som yrkesval emellertid fortfarande av majoriteten. Stevens et al. (33) fann att de bakomliggande orsakerna var att studenterna ansåg att meningsfulla karriärsmöjligheter var större inom den somatik- och medicintekniska vården. Studenternas inställning till att förbättring och god hälsa hade ett mer synligt resultat bland somatiskt sjuka patienter uppfattades vara viktigt för att känna mening i sin yrkesroll som sjuksköterska (33).

Happel et al. (34) har i sin studie undersökt möjligheter att förändra studenters attityder till att vilja arbeta med psykiatrisk vård, genom åtgärder i grundutbildningen. I studien jämfördes två olika årskurser i sjuksköterskeutbildningen. I den ena ökades mängd teori och längden praktik av psykiatrisk omvårdnad. Därefter bestämdes effekten av detta i studenternas attityd till att vilja arbeta med psykiatrisk vård. Resultatet visade på signifikanta skillnader i attityder mellan de båda årskurserna. Den årskurs som fått ökad mängd teori och praktik i psykiatrisk omvårdnad, uttryckte fler positiva attityder till patienter med psykisk ohälsa och psykiatrisk vård. De kunde dessutom tänka sig att arbeta inom området. De faktorer som påverkat attityderna i positiv riktning, var exempelvis mindre okunskap och ängslan över psykisk sjukdom, mindre benägenhet att utveckla negativa stereotyper och en stark tilltro till att praktiken varit en god förberedelse och viktig influens för ökad attraktivitet av arbeten inom psykiatrin (34). Detta är en skillnad mot Stevens et al. (33) resultat av oförändrade negativa attityder hos studenter i slutet av utbildningen, då Happel's et al. (34) menar att oavsett om studenter har förutfattade negativa attityder eller inte, är mängden praktik under utbildningstiden betydande för en ökad förståelse och välvillig inställning till psykiatrisk vård.

Likheter går också att urskilja mellan Happel's et al. (34) studie angående attityder och i en annan undersökning av Happel et al. (35). Resultatet visade på att tillgången till och kvaliteten på handledning under praktikperioden påverkade studenternas attityder. På praktikplatsen var handledarens kompetens, attityd till och relation med patienterna, samt tillgängligheten och stödet för studentens utveckling, viktiga delar för att studentens attityd till psykiatrin skulle kunna påverkas i positiv mening (35).

SJUKSKÖTERSORS ATTITYDER TILL PSYKIATRISK OMVÅRDNAD

Resultaten visar att attityder till psykiatrisk omvårdnad skiljer sig mellan sjuksköterskor som arbetar inom psykiatri respektive somatik. En förklaring som framgår är att sjuksköterskor inom somatikinriktad vård brister i psykiatrisk omvårdnadskompetens och bär på negativa stereotypa synsätt om de patienter som är drabbade av psykisk sjukdom. Sjuksköterskor inom den psykiatriska omvårdnaden betraktar sitt arbete som en utmaning. Resultat visar att de är medvetna om att psykiskt sjuka patienter har ett komplext omvårdnadsbehov och att det finns brister i omvårdnaden när patienterna blir sämre i sin psykiska hälsa.

Att attityder till att vårda patienter med psykisk ohälsa skiljer sig åt mellan somatiska och psykiatriska avdelningar visar Björkmans et al. (36) studie. Skillnader kom fram i sjuksköterskors svar på frågor kring attityder i förhållande till sju olika psykiska sjukdomar. Sjuksköterskors inställning till sex av dessa var mer negativa inom den somatiska vården. Mindre negativa attityder visade sig vara förknippade mot depression. När det gällde frågor kring schizofreni och drogmissbruk, dominerade uppfattningar om att patienterna var opålitliga, farliga, svåra att resonera med och ha sämre chanser till rehabilitering (36). MacNeela et al. (37) har intresserat sig för sjuksköterskors attityder till psykiskt sjuka patienter på två olika medicinkirurgiska sjukvårdsavdelningar. Resultatet visar också på att en övervägande del av deltagarna bär på negativa stereotypa synsätt, snarare än en psykiatrisk omvårdnadskompetens (37).

I en svensk studie baserad på fokusgruppsintervjuer, med sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor inom psykiatrisk vård, urskiljer Kristiansen et al. (38) att sjuksköterskors attityder till psykiatrisk vård beror på deras attityd och syn på sin yrkesroll, patienterna och arbetssituationen. Intervjuerna avslöjar att sjuksköterskorna upplever en ständig press över att vara kreativa och att hela tiden vara fysiskt och mentalt tillgängliga. Attityden till yrkesfunktionen skiljer sig inte mycket från hur sjuksköterskorna upplever föräldrarollens betydelse och krav (38).

En annan svensk intervjustudie, fokuserad på bland annat sjuksköterskor från psykiatriska akutvårdsavdelningar, stödjer Kristiansens et al. (38) resultat om sjuksköterskors attityder. I studien fann Björkdahl et al. (39) att sjuksköterskorna upplever den psykiatriska vården som en utmaning, då de själva utgör ett avgörande redskap för patienters möjligheter till förbättring. Ett av de subteman, som blev tydligt under studiens process, grundade sig i att sjuksköterskornas attityder till sin roll i vården kunde jämföras med ett finstämt instrument.

Kristiansen et al. (38) undersökte också attityder till patienter som en viktig faktor inom psykiatrisk vård och fann att sjuksköterskorna strävade efter att betrakta patienterna som komplexa personer som förtjänar lika människovärde i samhället, även om de inte alltid lyckas nå alla mål i sin rehabilitering. I studien fann dock Kristiansen et al. (38) att attityderna kan variera från att anse patienten vara samlad och mogen till opålitlig, lat och irriterande.

Förklaringar till dessa skiftande attityder var beroende av vilken karaktär patienten för tillfället uppvisade. När de exempelvis lyckades göra små framsteg, även under en längre tid, påverkade detta sjuksköterskans uppfattning om patienten positivt, men när det skedde oväntade förändringar i beteendet hos patienten som inte betraktades som normalt, som exempelvis självskadebeteende, svängde attityden till att patienten betraktades som opålitlig. Intervjustudien visade att sjuksköterskors attityder till patienter som lata eller irriterande uppstår när patienter utstrålar starkt ointresse och låg motivation till aktivering (38).

”The staff tried in different ways to awaken the clients’ interest, wick from time to time was very difficult and resource demanding... ”... Nothing is fun... I don’t know... it doesn’t matter what you try... ”. (38) Sid 431.

Till skillnad från Kristiansens et al. (38) intervjustudie, fann Björkdahl et al. (39) att sjuksköterskorna inte förändrar sina attityder gentemot omotiverade patienter som kräver mer kraft och resurser i det psykiatriska vårdarbetet. De riktar istället uppmärksamheten på hur förändringar i deras eget förhållningssätt skulle kunna möjliggöra bättre patientrelationer.

” ’Some patients don’t want you to be obtrusive, don’t want any contact. So then you try to exist rather invisibly. You pass them the ball; you give them the option, like ’I am here if you want to talk to me’. It’s a delicate balance.’ ” (39) Sid 513.

I Kristiansens et al. (38) intervjustudie, som berör sjuksköterskor i kommunal psykiatrisk vård, fanns även resultat om arbetssituationens påverkan på sjuksköterskornas attityd. Personalbrist, nedskärningar, brist på feedback och möjlighet till kunskapsutveckling, visade sig påverka dem negativt.

”The staff described a strong feeling of being abandoned and without... support... They sensed less patience and were very aware of the negative impact their mood have on the clients. Feelings of loneliness were the most significant.” (38) Sid 432.

ATTITYDENS INVERKAN PÅ PSYKIATRISK OMVÅRDNAD

Resultatet visar att sjuksköterskans intention till god omvårdnad innefattar främjande av patientens självbestämmande och välbefinnande vilket kan kontrastera mot situationer som kräver att sjuksköterskan deltar i tvångsåtgärder.

Sjuksköterskans attityd till situation och patient, påverkar hur omvårdnadsarbetet utförs. Detta fann Björkdahl et al. (39) i en intervjustudie bland sjuksköterskor på en psykiatrisk akutvårdsavdelning. Resultatet visar hur sjuksköterskorna kunde ändra sin vårdstrategi från att ha ett vårdande personcentrerat förhållningssätt till att inta ett paternalistiskt maktbeteende. Förklaringar, i likhet med Kristiansens et al. (38) studie, visade sig vara beroende av hur sjuksköterskorna uppfattade patienten vid tillfället och situationen. Björkdahl et al. förklarar att sjuksköterskan försökte relatera till patienten och förstå dennes situation. Detta skapade ett vårdande förhållningssätt (39).

I en undersökning tillfrågades ett antal psykiatripatienter om sina upplevelser av vården de hade fått. De som mådde bra sa att det berodde på en god relation till sjuksköterskor som betraktade dem som medmänniskor (40). Ett sådant patientperspektiv stöds av hur Björkdahl et al. (39) i

sin undersökning uppfattade ett vårdande förhållningssätt. Vid ett vårdande förhållningssätt utstrålade sjuksköterskans attityd respekt och medkänsla för patienten. Respekt och medkänsla var en förutsättning för att vårdens skulle karaktäriseras av tillit, trygghet och tillgänglighet. Sjuksköterskorna i studien beskrev att det var viktigt att uppfatta när en patient ville dra sig undan. De framhöll vikten av att vara tillgänglig utan att tränga sig på (39).

Ytterligare i undersökningen fann Björkdahl et al. (39) hur samma sjuksköterskor sedan kunde ändra sitt sätt att bedriva vård. I synnerhet gällde detta om en patient oförutsägbart skiftade sitt beteende till att bli våldsam eller hotfull. Då uppfattade sjuksköterskorna sin främsta uppgift att vara riskorienterad, för att uppnå säkerhet och trygghet på avdelningen. De intog en förmyndaraktig roll, gav direktiv och order och skapade större personalteam för att kunna hantera en våldsam patient eller utföra tvångsåtgärder. De var måna om att ifrågasätta om dessa strategier som underlag för god vård. Björkdahl et al. (39) beskriver att sjuksköterskorna försökte vara självkritiska till sina attityder. I motsats till sjuksköterskorna på den psykiatriska sjukvårdsavdelningen hade sjuksköterskor på somatiska sjukvårdsavdelningar, hade de redan från början ett riskorienterat förhållningssätt (37).

Patienter i psykiatrisk vård kan lida av exempelvis psykoser och utåtagerar på ett oförutsägbart och aggressivt sätt. Ett sådant beteende kan påverka personalen och sjuksköterskan negativt. En sydafrikansk studie har undersökt upplevelser och attityder hos sjuksköterskor som arbetar på psykiatriska vårdavdelningar (41). Det framkom att vare sig sjuksköterskorna hade undertryckta eller öppna känslor av rädsla och ångest mot patienterna, påverkades vårdkvaliteten. Sjuksköterskor som inte fick stöd, i form av handledning, drog sig tillbaka för att kontakt med patienterna. Behov av emotionellt stöd och kompetensutveckling ansågs vara viktigt för att påverka attityderna i en positiv riktning och för att förbättra omvårdnads kvaliteten (41). Även Kristiansen et al. (38) beskriver att brist på positiv feedback och support påverkar sjuksköterskors attityder negativt. Studien exemplifierade hur en ansträngd arbetssituation ledde till att sjuksköterskor kunde gå sjuka till arbetet på grund av att ingen ersättare kunde hittas. På grund av minskad kapacitet, försämrades förmågan till ett gott omvårdnadsarbete (38).

En irländsk studie, som gick ut på att presentera ett simulerat patientfall för sjuksköterskor, visar hur olika typer av insatser ger olika effekter på vården (42). MacNeela et al. (42) menar att trots att personcentrerad vård anses ge goda möjligheter till rehabilitering och välbefinnande för patienter med psykisk funktionsnedsättning, visade resultaten i studien något annat. Sjuksköterskorna visade sig arbeta strukturerat och normativt. Däremot saknades en dialog med patienter. Patientens möjlighet att uttrycka sitt eget synsätt och sina känslor, vilket kännetecknar en personcentrerad vård saknades också i den dagliga omvårdnaden. Ingen av sjuksköterskorna på vårdavdelningen förde någon egentlig dialog. MacNeela et al. (42) anser att en förklaring till detta fenomen är att vårdkaraktären på akutvårdsavdelningarna följer den generella institutionella sjukhusvården som prioriterar struktur, rutin och ordning. Detta stöds av Wolf's (43) avhandling om personcentrerad vård (PCC) på ett svenskt universitetssjukhus. I resultatet fann Wolf att sjukhusvården främst dominerades av en strukturerad vård för att i första hand övervaka och följa upp patienter, istället för att inbjuda till partnerskap och stöd för att stärka patientens självständighet. Ett överdrivet förenklat och strukturerat vårdarbete kan utgöra en barriär för en personcentrerad vård (43).

DISKUSSION

METODDISKUSSION

Den valda modellen för genomförandet av detta fördjupningsarbete är beskriven av Fribergs (30). Det går ut på "att skapa en översikt över kunskapsläget inom ett visst vårdvetenskapligt område eller ett problem inom sjuksköterskans verksamhetsområde" (30). Modellen är utformad för att skapa översikter av forskningsläget i en speciell fråga. Den kan användas för att nå insikt om bredden i ett fenomen snarare än fördjupning av avgränsade detaljer. Eftersom denna studie syftade till att "måla kartan" av ett fenomen, det vill säga få en översyn av sjuksköterskors attityder till psykiatrisk vård, samt inverkan på den personcentrerade vården, var metoden lämplig. Förutsättningen för att en litteratursökning över detta ens skulle vara möjlig var att det fanns litteratur som skildrade problemområdet i tidskrifter som var vetenskapligt granskade. I artikelsökningen visade det sig att studier fanns kring sjuksköterskors attityder som berör den psykiatriska vården, även om det valda inklusionskriteriet för publicerat datum var snävt. Anledningen till att inte använda publicerade artiklar äldre än 2008, var att relevant forskning kring attityder till faktorer inom psykiatrin är nyligen påbörjad, samt att stora förändringar i organisation och psykisk ohälsa i samhället skett under de senaste åren (43). Artiklarna presenterade studier från olika länder, varav de flesta från svenska vårdinrättningar. Det kan vara en fördel att använda andra länders studier för att hitta intressanta likheter och skillnader mellan kulturer. Samtidigt finns det en risk att resultatet påverkas av rådande generaliseringar i andra länder, som inte överensstämmer med vad som gäller för Sverige. Därför har svenska studier dominerat urvalet (36, 38, 40). Syftet med att använda både nypublicerade kvalitativa och kvantitativa artiklar var en förhoppning att öka djupet i studien, då aspekter från såväl grupp- som individnivå inbegrips.

Kvaliteten varierade i de jämförande studierna. I Happel et al. (35) undersökning av sjuksköterskestudenters upplevelser av praktik på ickepsykiatriska avdelningar jämfört med psykiatriska avdelningar, visade det sig att de flesta av studenterna som deltog i studien inte ens hade slutfört sin praktik. Detta utgör en orsak till att resultatet av studiens trovärdighet kan diskuteras och därför bedömdes inte heller kvaliteten som hög. Studien användes ändå i resultatsammanställningen, eftersom en del av resultatet svarade mot syftet samt att det faktum att flera studenter inte slutförde sin psykiatriska praktik stöder problematiken kring attityder.

Stevens et al. (33) undersökning inkluderade sjuksköterskestudenters deltagande från tre olika campus, vid tre olika tillfällen under en treårsperiod. Det skickades ut 300 frågeformulär vid första tillfället och 68 % blev besvarade. Baserat på föregående siffror skickades det ut 250 formulär vid andra tillfället och 76 % returnerades ifyllda. I slutet av treårsperioden skickades sista frågeformulären ut och de var 200, vilka 80 % besvarades. Allt som allt baserades studien bara på 150 frågeformulär av totalt 300, vilket bidrar till svagheter i resultat innehåll. Artikeln har ändå inkluderats i resultatsammanställningen eftersom den ingår som en viktig fortsättning av tidigare forskning för att utröna utvecklingen av sjuksköterskestudenters attityder till att arbeta med psykiatrisk vård.

Andra artiklar redovisade kvalitativa studier med få informanter. I övrigt hade studierna hög kvalitet på den kvalitativa ansatsen, vars resultat på individnivå är tentativa och går inte att generalisera (37- 40). En av artiklarna redovisade inte vilka begränsningar i studien som skulle tas till hänsyn i resultatanalysen (39). Eftersom detta ifrågasattes vid kvalitetsgranskningen,

samt om studien därmed uppnådde en tillbörlig kritisk forskningsansats, bedömdes inte kvaliteten som hög. Studien har ändå varit användbar eftersom dess tillvägagångssätt och resultat innehåll svarar mot syftet.

När det gällde den utökade sökningen av artiklar om personcentrerad vård inom psykiatrisk vård, uppstod svårigheter att finna relevant material. Det visade sig att forskning om personcentrerad vård i psykiatri har publicerats i ringa omfattning. Efter ett antal sökkombinationer användes ”person centred care” och ”psychiatric” i en sökning i Cinahl. Resultatet blev ett fåtal träffar, men två artiklar hittades (39, 42). De två artiklarna kom till användning eftersom de beskrev betydelsen av god omvårdnad, men de ökade knappast förståelsen för innebörden av personcentrerad vård. Ett undantag var dock den i artiklarna beskrivna dialogen mellan patient och professionell vårdare. Om dialogen baserades på patientens berättelse och preferenser utgjorde omvårdnadsplaneringen en överrenskommelse, det vill säga ett partnerskap mellan patient och professionell vårdare (42). Artiklarna har använts eftersom de i sin helhet betraktades som tillräckligt värdefulla och att deras resultat innehåll har svarat mot fördjupningsarbetets syfte. Förutom dessa två har en akademisk avhandling (43) fått ingå i resultatet, eftersom den skildrar forskning kring personcentrerad vård, samt styrker de två artiklarna.

Det rådde däremot inga svårigheter att finna gott om publicerat material om forskning om personcentrerad vård i den somatikinriktade vården. Avsaknad av forskning riktad mot personcentrerad vård inom psykiatri var ett intressant fynd i sig, då det kan styrka problematiken kring attityder i psykiatrisk vård.

RESULTATDISKUSSION

Som yrkesgrupp är sjuksköterskor eftertraktade i psykiatrisk vård eftersom de kan spela en avgörande roll patienters möjlighet till ökad hälsa (38, 39). På grund av den ökande efterfrågan och bristen på sjuksköterskor inom psykiatri har forskare inriktat sig på sjuksköterskestudenters intresse inför sin kommande yrkeskarriär. Undersökningar har visat att den större andelen av sjuksköterskestudenter rankar en potentiell karriär inom psykiatri lågt (33- 35). För att täcka behovet av fler sjuksköterskor finns olika förslag till förbättringar inom psykiatri för att öka attraktionskraften, som exempelvis högre lön och satsningar på kunskapsutveckling (45, 46). Förändrade förutsättningar som dessa kan påverka viljan att arbeta inom psykiatri, men belyser knappast grundproblemet – som Lilja (2) menar är ett generellt och utbrett ointresse att vilja arbeta inom psykiatri. Oavsett om sjuksköterskor erbjuds högre lön och goda utvecklingsmöjligheter, tycks många prioritera sämre avlönade tjänster inom de somatiska verksamheterna (45, 46). Detta är ett problem som behöver undersökas djupare. Det finns kända faktorer som påverkar blivande sjuksköterskors attityder, exempelvis negativa och stereotypa uppfattningar om den psykiskt sjuka. Dessa negativa attityder har visat sig bero på brist på kunskap och erfarenhet (33-35).

Andra bidragande orsaker är den omgivande samhällsattityden. En förklaring till negativa attityder är hur den psykiatriska vården bedrivits innan den moderna psykiatri utvecklades. Genom att de psykiskt sjuka isolerades från samhället i institutionsvård, saknades det insyn om vilken verksamhet som bedrevs. Detta bidrog till märkliga uppfattningar om psykiska sjukdomar. Psykiatri kom att betraktas som något skamligt (13). Att förändra samhällsattityder gentemot psykiskt funktionsnedsatta personer, samt psykisk sjukdom, är fortfarande aktuellt.

Kampanjer med attitydambassadörer har på regeringens uppdrag utfört ett rikstäckande arbete. De är personer med egen erfarenhet av psykisk sjukdom som ute i det svenska samhället deltagit i exempelvis utbildningar och media för att bekantgöra samhället en rättvisande bild av psykisk sjukdom (47).

Studier har resulterat i en ökad förståelse för att insatser i sjuksköterskeutbildningen kan påverka attityder positivt (34, 35). Ökad andel psykiatrisk omvårdnad i utbildningen visar en positiv effekt på studenters attityder och en utökad praktikperiod ger bättre möjligheter till att få en mer sammanhängande förståelse för sjuksköterskans yrkesfunktion inom psykiatri, vilket är svårt att på andra sätt skaffa sig i utbildningen. Dessa har visat sig utgöra avgörande faktorer för att minska stereotypa och negativa uppfattningar om psykiatrisk vård och dess klientel av patienter. Dessutom har attityder till att vilja arbeta med psykiatrisk vård förbättrats (34). Sjuksköterskestudenters personliga upplevelser av praktikperioden är också en viktig komponent till attityden. Upplevelserna påverkas i positiv/negativ riktning beroende av handledarens kompetens, förhållningssätt till patient samt stöd och engagemang för studentens utveckling (35).

Precis som alla annan sjukvård befinner sig den psykiatriska vården i en ständig utveckling. Trots att historien kring psykiatrisk vård i flera avseenden inte är något att stoltsera över har drastiska förändringar faktiskt skett, som pekar på en ständig förbättringsprocess. Detta inbegriper nya riktlinjer, författningar, moral- och etikaspekter, som påverkas av utvecklingen av insatser, behandlingsmetoder, nya vårdformer och ett ändrat sjukdomspanorama hos befolkningen. Förutom detta förändras också kulturer och attityder inom och utanför den psykiatriska vården (10). Det finns emellertid goda skäl att tydliggöra exempel på att det fortfarande förekommer vårdutövanden- och attityder som speglar ett traditionellt diagnosspecifikt synsätt. Särskilt är sjuksköterskor benägna att inta dessa ”*gamla attityder*” när de står handfallna och något har ”*gått fel*” i omvårdnaden (1). En av studierna visade detta när sjuksköterskor drog sig undan patienterna, på grund av rädslor för deras ambivalens och oförutsägbara beteende, samt sjuksköterskors känslor av oförmögenhet (41). Detta skulle kanske kunna resultera i en oacceptabel vårdkvalitet. Lilja et al. (1) menar att mängden tid som spenderas med en patient uttrycker vårdarens attityd. Bakomliggande orsaker är att vårdaren gärna generaliserar patienten i typologier av hur bra eller dålig patienten är. Beteendet utgår från i vilken bemärkelse patienten bekräftar och uppmärksammar vårdaren i sin profession (1). Kristiansen et al. studie (38) är ett tydligt exempel på detta. De fann att sjuksköterskor avspeglade negativa attityder gentemot psykiskt sjuka patienter som var omotiverade eller ointresserade av sin omgivning. Sjuksköterskorna uppfattade det som meningslöst att engagera sig i dessa (38). Genom att sjuksköterskans syn på patienten färgas av negativa känslor gentemot denne blir konsekvensen en negativ attityd hos sjuksköterskan i sitt sätt att vara eller handla. När ett diagnosspecifikt synsätt riktas mot patienten utgör det en risk för att patienten ”*blir ett med sin diagnos*” (1). Då glömmar inte bara sjuksköterskan bort den faktiske personen som kämpar mot sin sjukdom i patienten, utan patienten börjar över tid också identifiera sig som en avvikelse mot det normala och friska (1).

Förutom detta påverkas sjuksköterskors attityder av rådande kulturer på arbetsplatsen (1). Detta kan vara en förklaring till varför attityder till att vårda psykiskt sjuka patienter skiljer sig åt mellan somatiska och psykiatriska sjukvårdsavdelningar (36). Om förhållningssätten till patienter är baserade på symtomfokusering, effektivitet, tidsbrist och generalisering, kan

attityder till patienter med psykisk ohälsa leda till en ineffektiv vård med bristfälliga insatser (1, 42, 43).

Erfarenheter och kunskaper varierar dessutom individuellt mellan sjuksköterskor. Vid inhämtning av vårdvetenskapliga kunskapsteorier som fokuserar på människor och deras upplevelser, förklarar Wiklund Gustin et al. (48) att den professionella kunskapen inom vårdvetenskap därmed alltid kommer att vara subjektiv. Detta skiljer sig från andra vetenskaper som exempelvis den medicinska. Förutom att den professionella vårdvetenskapen bygger på vetenskapliga empiriska fakta integreras sjuksköterskans erfarenheter och reflektioner kring unika situationer med patienter. Därför kan inte vårdandet vara ett statistiskt fenomen, utan en utveckling av ”*empirisk, etisk, personlig och estetisk*” kunskap, vilket bidrar till att utveckla en ”*individuellt anpassad*” och personcentrerad vård (48).

Andra påverkande influenser till attityden som har berörts är det omgivande synsättet i samhället. Precis som all annan omvårdnad skall psykiatrisk omvårdnad vara ”*etiskt riktig och god omvårdnad från en humanistisk grund som kan, och bör, tillämpas brett inom omvårdnad och närliggande professioner*” (49). Detta handlar om att sjuksköterskan måste sätta personen främst och låta denne vara delaktig i de beslut och processer som berör vården. Eftersom detta skall tillämpas brett, inbegriper det även sjuksköterskors attityder till psykisk vård och när de träffar på psykiskt funktionsnedsatta personer i den somatikinriktade vården. Foldemo (50) beskriver sjuksköterskans ansvar mot psykiskt sjuka patienter i öppenvården. Det karaktäriseras av två saker. Det första är att förhållandet till patienten skall vara personorienterat och det andra är att ”*avdramatisera psykiatrin och psykisk ohälsa för att därmed stimulera övriga befolkningens förmåga till att engagera i det förebyggande arbetet*” (50).

PRAKTISK TILLÄMPNING

Det kommer fram fakta som pekar på allvarliga och grundläggande problem i attityden till såväl psykiatrisk omvårdnad som till den psykiskt sjuka patienten. Detta kan påverka attraktionskraften och därmed möjligheten att rekrytera intresserad personal till verksamheten. Att negativa samhällsattityder och sjuksköterskeutbildningens insatser för psykiatrisk teori och praktik påverkar studenternas attityder till att arbeta inom psykiatrisk vård, bör få beslutsfattare att speciellt satsa på att göra psykiatrin mer attraktiv för nyutexaminerade sjuksköterskor.

FORTSATT FORSKNING

Detta fördjupningsarbete har pekat på ett behov av att utveckla personcentreringen i psykiatrisk omvårdnad. Vården planeras fortfarande med utgångspunkt från patientens diagnos. Ett större fokus på patientens funktion och resurser skulle kunna bidra till en mer ändamålsenlig och personcentrerad omvårdnad.

KONKLUSION

Nyutexaminerade sjuksköterskors attityd till psykiatrisk omvårdnad karaktäriseras av ett ointresse. I jämförelse med andra vårdformer är psykiatrisk vård drabbad av en benägenhet till negativa attityder som härstammar från gamla och övergivna vårdformer och en otidsenlig syn på patienten. Brist på forskning som dryftar personcentrerad vård inom psykiatrin kan bidra till att sjuksköterskor inom psykiatrisk omvårdnad inte ger patienten det utrymme som behövs för att skapa en personcentrerad vård. Det finns dock hoppfulla inslag. Den psykiatriska vården är i utveckling. Dessutom är de sjuksköterskor som medvetet valt att arbeta med psykiatrisk inriktning starkt intresserade av sin uppgift och bidrar till att utveckla området.

REFERENSER

1. Lilja, L. & Hellzén, O. Vårdares attityder och stigmatisering. I: Skärsäter, I(red.). Omvårdnad vid psykisk ohälsa – på grundläggande nivå. Lund: Studentlitteratur; 2010. s. 383-398.
2. Lilja, L. Att normaliseras - vårdares syn på psykiatriska patienter. Mot en djupare förståelse av vårdares attityd till sina patienter. [Being normalized – caregivers' view of psychiatric in patients. Toward a deeper understanding of the attitudes of caregivers about their patients.] [Dissertation]. Sundsvall: Mittuniversitetet. 2007.
3. Van Der Merwe, M., Muir-Cochrane, E., Jones, J., Tziggili, M. & Bowers, L. Improving seclusion practice: implications of a review of staff and patient views. Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing. Article first published online: 2012-07-16. DOI: 10.1111/j.1365-2850.2012.01903.x (early view).
4. Tyson, P.J. A service user-initiated project investigating the attitudes of mental health staff towards clients and services in an acute mental health unit. Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing. Article first published online: 2012-05-16. DOI: 10.1111/j.1365-2850.2012.01929.x (early view).
5. Norrbottenskuriren. Bortz, J. Få specialistutbildade inom psykiatrin. (Elektronisk)(2012-10-25). Tillgänglig: <http://www.kuriren.nu/nyheter/default.aspx?articleid=6596265> 2012-11-20
6. Socialstyrelsen. Statistikdatabas. (Elektronisk) (2012). Tillgänglig: <http://192.137.163.49/sdb/par/resultat.aspx> 2012-12-11
7. Sjöström, B. Kliniken tar över dårskapen. Om den moderna svenska psykiatrins framväxt. Göteborg: Daidalos, 1992.
8. Qvarsell, E. Vårdens idéhistoria. Helsingborg: Carlssons, 1991.
9. Socialstyrelsen. Nationell psykiatrisamordning. (Elektronisk) (2009). Tillgänglig: <http://www.socialstyrelsen.se/psykiskhalsa/nationellpsykiatrisamordning2005-2007> 2012-11-19
10. Ottosson, J-O. Psykiatrin i Sverige. Vägval och vägvisare. Stockholm: Natur och Kultur, 2003.
11. Foldemo, A. Mötet med individer med psykisk ohälsa i olika öppenvårdsformer. I: Skärsäter, I(red.). Omvårdnad vid psykisk ohälsa – på grundläggande nivå. Lund: Studentlitteratur; 2010. s.
12. Holmdahl, B. Sjuksköterskans historia. Från siukwacterska till omvårdnadsdoktor. Stockholm: Liber Utbildning AB, 1994.
13. Gustafsson, B. & Häggberg, M. Psykiatrisk öppenvård. Ur vårdpersonalens perspektiv. Stockholm: Liber Utbildning AB, 1994.
14. Socialstyrelsen. Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och socialtjänst – Lägesrapport 2012. (Elektronisk) (2012). Tillgänglig: <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2012/2012-2-2> 2012-12-10
15. Eriksson, K. & Kjellin, L. Studier av psykiatrisk vård, särskilt tvångsvård, i två svenska län. Nordic Journal of Psychiatry. 1989; 43(4): 365-368.

16. American Heritage Dictionary of the English Language. Attitude. (Elektronisk) (2012). Tillgänglig: <http://www.ahdictionary.com/word/search.html?q=attitude&submit.x=35&submit.y=18> 2012-11-19
17. Nationalencyklopedin. Attityd. (Elektronisk) (2012). Tillgänglig: <http://www.ne.se/attityd> 2012-11-19
18. Altmann, T. K. Attitude: A concept analysis. *Nursing Forum*. 2008; 43(3): 144–150.
19. Buckingham, CD. & Adams, A. Classifying clinical decision making: a unifying approach. *Journal of Advanced Nursing*. 2000; 32(4): 981-989.
20. Benner, P. & Tanner, C. Clinical judgement: how expert nurses use intuition. *American Journal of Nursing*. 1987; 87(1): 23-31.
21. van der Kluit, MJ. & Goossens, PJ. Factors influencing attitudes of nurses in general health care toward patients with comorbid mental illness: An integrative literature review. *Issues in Mental Health Nursing*. 2011; 32(8): 519-527.
22. Socialstyrelsen. Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska. (Elektronisk) (2005). Tillgänglig: <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2005/2005-105-1> 2012-12-08
23. Psykiatriska riksföreningen – PRF och svensk sjuksköterskeförening - SSF. Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska med specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot psykiatrisk vård. (Elektronisk) (2008). Tillgänglig: <http://psykriks.se/wp-content/uploads/2012/07/Kompetensbeskrivning-PRF1.pdf> 2012-12-08
24. Ekman, I., Swedberg, K., Taft, C., Lindseth, A., Norberg, A., Brink, E., Carlsson, J., Dahlin-Ivanoff, S., Johansson, I-L., Kjellgren, K., Lidén, E., Öhlén, J., Olsson, L-E., Rosén, H., Rydmark, M. & Stibrant Sunnerhagen, K. Person-centered care – Ready for prime time. *European Journal of Cardiovascular Nursing*. Article first published online: 2011-06-24. DOI: 10.1016/j.ejcnurse.2011.06.008 (early view).
25. Svensk sjuksköterskeförening. Svensk sjuksköterskeförening om... personcentrerad vård. (Elektronisk) (2010). Tillgänglig: <http://www.swenurse.se/Publikationer--Remisser/Publikationer/Svensk-sjukskoterskeforening-om/Svensk-sjukskoterskeforening-omPERSONCENTRERAD-VARD/> 2012-12-12
26. Göteborgs universitet. Centrum för personcentrerad vård vid Göteborgs universitet, GPCC. (Elektronisk) (2007). Tillgänglig: <http://www.gpcc.gu.se> 2012-01-13
27. Olsson, L-E., Nyström, A-E, Karlsson, J. & Ekman, I. Admitted with a hip fracture: patient perceptions of rehabilitation. *Journal of Clinical Nursing*. 2007; 16(5): 853-859.
28. Snellman, I. Vårdrelationer – en filosofisk belysning. I: Friberg, F. & Öhlén, J. (red.). *Omvårdnadens grunder. Perspektiv och förhållningssätt*. Lund: Studentlitteratur; 2009. s. 377-407.
29. Florin, J. Omvårdnadsprocessen. I: Ehrenberg, A. & Wallin, L. (red.). *Omvårdnadens grunder. Ansvar och utveckling*. Lund: Studentlitteratur; 2009. s. 43-77.

30. Friberg, F. Att göra en litteraturoversikt. I: Friberg, F(red.). Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbeten. Lund: Studentlitteratur AB, 2006. s.115-124.
31. Willman, A., Stoltz, P. & Bahtsevani, C. Evidensbaserad omvårdnad. En bro mellan forskning & klinisk verksamhet. Lund: Studentlitteratur AB, 2011.
32. Elo, S. & Kyngnäs, H. The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*. 2007; 62(1): 107-115.
33. Stevens, J., Browne, G. & Graham, I. Career in mental health still an unlikely career choice for nursing graduates: A replicated longitudinal study. *International Journal of Mental Health Nursing*. Article first published online: 2012-07-19. DOI: 10.1111/j.1447-0349.2012.00860.x (early view).
34. Happel B., Robins, A. & Gough, K. Developing more positive attitudes towards mental health nursing in undergraduate students: part 2 - the impact of theory and clinical experience. 2008; 15: 527-536.
35. Happel, B. & Platania-Phung, C. Mental health placements in general health settings: no substitute for the real thing! *Journal of Clinical Nursing*. 2012; 21(13-14): 2026-2033.
36. Björkman, T., Angelman, T. & Jönsson, M. Attitudes towards people with mental illness: a cross-sectional study among nursing staff in psychiatric and somatic care. *Scandinavian Journal of Caring Science*. 2008; 22: 170–177.
37. MacNeela, P., Scott, P.A., Treacy, M., Hyde, A. & O'Mahony, R. A risk to himself: Attitudes toward psychiatric patients and choice of psychosocial strategies among nurses in medical–surgical units. *Research in Nursing & Health*. 2012; 35(2): 200–213.
38. Kristiansen, L., Hellzén, O. & Asplund, K. Left alone – Swedish nurses' and mental health workers' experiences of being care providers in a social psychiatric dwelling context in the post-health-care-restructuring era. A focus-group interview study. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*. 2010; 24(3): 427–435.
39. Björkdahl, A., Palmstierna, T. & Hansebo, G. The bulldozer and the ballet dancer: aspects of nurses' caring approaches in acute psychiatric intensive care. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*. 2010; 17(6): 510–518.
40. Lilja, L. & Hellzén, O. Former patients' experience of psychiatric care: A qualitative investigation. *International Journal of Mental Health Nursing*. 2008; 17: 279–286.
41. Ngako, J.K., Van Rensburg, E.S.J. & Mataboge, S.M.L. Psychiatric nurse practitioners' experiences of working with mental health care users presenting with acute symptoms. *Curationis*. 2012; 35(1):
42. MacNeela, P., Clinton, G., Place, C., Scott, A., Treacy, P., Hyde, A. & Dowd, H. Psychosocial care in mental health nursing: a think aloud study. *Journal of Advanced Nursing*. 2010; 66(6): 1297–1307.
43. Wolf, A. Person-centred care. Possibilities, barriers and effects in hospitalised patients. [Dissertation]. Institute of Health and Care Sciences at Sahlgrenska Academy University of Gothenburg. 2012.

44. Akil, H., Brenner, S., Kandel, E., Kendler, K.S., King, M-C., Scolnick, E., Watson, J.D. & Zoghbi, H.Y. The Future of Psychiatric Research: Genomes and Neural Circuits. *Science*. 2010; 327(5973): 1580-1581.
45. Berlin, J. & Carlström, E. The Interpretation of Hidden Artefacts- A critical study of culture in Psychiatry. *Nordiske Organisasjonsstudier / Nordic Organization Studies (NOS)*. 2010; 12(2): 27-45.
46. Berlin, J. & Carlström, E. The yellow line. Intraorganizational artefacts in different health care settings. *Cognition, Technology & Work (CTW)*. 2010; 12(4): 251-261.
47. Handisam, Myndigheten för handikappolitisk samordning och NSPH, Nationell samverkan för psykisk ohälsa. Det syns inte men det märks. (H)järnkoll – för ett psykisk t friskare Sverige. (Elektronisk) (2011). Tillgänglig: <http://www.hjarnkoll.se/Om-psykisk-halsa/Sa-ser-bilden-ut-/2012-12-16>
48. Wiklund Gustin, L., Rydenlund, K. & Kulzer, S. Att vara specialistsjuksköterska inom psykiatrisk vård. I: Wiklund Gustin, L.(red.). *Vårdande vid psykisk ohälsa – på avancerad nivå*. Lund: Studentlitteratur; 2010. s. 395-421.
49. Edvardsson, D. Personcentrerad omvårdnad – definition, mätskalor och hälsoeffekter. I: Edvardsson, D.(red.). *Personcentrerad omvårdnad i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur; 2010. s. 29-49.
50. Foldemo, A. Mötet med individer med psykisk ohälsa i olika öppenvårdsformer. I: I: Skärsäter, I(red.). *Omvårdnad vid psykisk ohälsa – på grundläggande nivå*. Lund: Studentlitteratur; 2010. s. 325-337.

BILAGA 1

Ref nr.	Artikel	Perspektiv	Syfte	Deltagare	Metod/ Mätinstrument	Resultat	Bedömning av kvalitet
37	<p>Titel: <i>A risk to himself: Attitudes toward psychiatric patients and choice of psychosocial strategies among nurses in medical-surgical units.</i></p> <p>Författare: MacNeela, P., Scott, P.A., Treacy, M., Hyde, A. & O'Mahony, R.</p> <p>Tidskrift: <i>Research in Nursing & Health</i></p> <p>Årtal: 2012</p> <p>Land: Irland</p>	<p>Sjuksköterske Perspektiv</p> <p>Kvalitativ studie</p>	<p>Att bedöma om sjuksköterskor som arbetar i allmänna sjukhus har stereotypa uppfattningar eller förbestämda insikter om psykiatriska patienter.</p>	<p>Sjuksköterskor (n=13) som arbetar på medicinsk-kirurgiska enheter i två irländska akutsjukhus</p>	<p>Kvalitativ analys av respondenters reaktioner på simulerade patientfall förmedlade via videoinspelningar</p> <p>Transkribering och innehållsanalys med kodning i syfte att identifiera tematiska kategorier.</p> <p>Datainhämtning och analys med "generic critical interview".</p>	<p>Sjuksköterskornas förhållningssätt till psykiatriska patienter var inte personcentrerad, vilket tyder på en stereotyp förståelse. Attityder till psykiatriska patienter dominerades av tolkningar för risk för skada och innebar en pragmatisk inställning till vårdinsatser.</p>	Hög
33	<p>Titel: <i>Career in mental health still an unlikely career choice for nursing graduates: A replicated longitudinal study.</i></p> <p>Författare: Stevens, J., Browne, G. & Graham, I.</p> <p>Tidskrift: <i>International Journal of Mental Health Nursing</i></p> <p>Årtal: 2012</p> <p>Land: Australien</p>	<p>Sjuksköterske studenters perspektiv</p> <p>Kvantitativ studie</p>	<p>Att undersöka sjuksköterskestudenters inställningar till val av karriär inom omvårdnads yrken</p>	<p>Sjuksköterskestudenter (n=150) som utbildade sig mellan 2007-2009.</p>	<p>Datainhämtning genom frågeformulär vid tre tillfällen.</p> <p>Dataanalyserades till teman med hjälp av innehållsanalys. Rankning av data testades för statistisk signifikans.</p>	<p>Att arbeta med psykiatrisk vård är ett av de minst önskvärda yrkesvalen, både i början och i slutet av sjuksköterskeutbildningen ($p < 0.01$)</p>	Hög
34	<p>Titel: <i>Developing more positive attitudes towards mental health nursing in undergraduate students: part 2-the impact of theory and clinical experience.</i></p> <p>Författare: Happel, B., Robins, A. & Gough, K.</p> <p>Tidskrift: <i>Journal of Psychiatric & Mental Health Nursing</i></p> <p>Årtal: 2008</p> <p>Land: Australien</p>	<p>Sjuksköterske studenters perspektiv</p> <p>Kvantitativ studie</p>	<p>Att undersöka två olika årskursers upplevelser av erfarenheter, samt attityder till personer med psykisk ohälsa och att arbeta med psykiatrisk vård som ett karriärval, efter avslutad olika mängd teori och praktik.</p>	<p>Sjuksköterskestudenter (n=148) före och efter praktikperiod, varav 56,8% var i sitt andra år och 43,2% var i sitt tredje.</p>	<p>Kvasiexperimentell metod för att genom enkätstudie inhämta inställningar, attityder och övertygelser efter avslutad teori och praktik, som sedan kodades inför formell dataanalys. Samvariation mättes med Pearsons koefficient.</p>	<p>Signifikanta skillnader i resultat mellan de två kohorterna. Ökad teori och praktik hade positivt inflytande på attityd till personer med psykisk ohälsa, samt mindre benägenhet till negativa stereotyper ($p = 0.003$) och att tänka sig arbeta med psykiatrisk vård ($p < 0.0005$).</p>	Hög
35	<p>Titel: <i>Mental health placements in general health settings: no substitute for the real thing!</i></p> <p>Författare: Happel, B. & Platania-Phung, C.</p> <p>Tidskrift: <i>Journal of Clinical Nursing.</i></p> <p>Årtal: 2012</p> <p>Land: Australien</p>	<p>Sjuksköterske studenters perspektiv</p> <p>Kvantitativ studie</p>	<p>Att undersöka ickepsykiatriska praktikplatsers effektivitet mot psykiatriska avdelningar att förbättra studenters attityder gentemot personer med psykisk ohälsa samt att arbeta med psykiatrisk vård</p>	<p>Sjuksköterskestudenter (n=66) före och efter praktikperiod.</p>	<p>Kvasiexperimentell metod för att genom enkätstudie inhämta inställningar, attityder och övertygelser före och efter studenternas praktikperiod, vilka rankades på Sjunpunkts Likertskala. Dataanalys med PASW Statistics version 18-metoden.</p>	<p>Trots att bara 25 % av deltagarna som utförde sin praktik på psykiatrisk avdelning, visade resultatet på signifikanta skillnader i inverkan på deras attityder till personer med psykisk ohälsa ($p < 0.0025$), då praktik på ickepsykiatriska avdelningar har en mindre positiv inverkan på studenters attityder.</p>	Medel
36	<p>Titel: <i>Attitudes towards people with mental illness: a cross-sectional study among nursing staff in psychiatric and somatic care</i></p> <p>Författare: Björkman, T., Angelman, T. & Jönsson, M.</p> <p>Tidskrift: <i>Scandinavian Journal of Caring Sciences</i></p> <p>Årtal: 2008</p> <p>Land: Sverige</p>	<p>Sjuksköterske perspektiv</p> <p>Kvantitativ studie</p>	<p>Att undersöka vårdpersonals, inom somatisk och psykiatrisk vård, attityder till psykisk sjukdom och personer med psykisk ohälsa</p>	<p>Sjuksköterskor och undersköterskor (n=120) som arbetade på en psykiatrisk eller somatisk avdelning på ett universitetssjukhus</p>	<p>Inhämtning av data med hjälp av 'Level of Familiarity Questionnaire' och 'Attitudes to Persons with Mental Illness Questionnaire'. Dataanalys med hjälp av Mann-Whitney U-test.</p>	<p>Sjuksköterskor och undersköterskor som arbetade på den somatiska avdelningen visade mer negativa attityder när det gäller personer som lider av schizofreni ($p \geq 0.001$). Sjukvårdens organisation, yrkeserfarenheten och intimitet till psykisk sjukdom har en inverkan på attityderna till enskilda psykiska sjukdomar och utsikter till rehabilitering och förbättring.</p>	Hög

41	<p>Titel: <i>Psychiatric nurse practitioners' experiences of working with mental health care users presenting with acute symptoms.</i></p> <p>Författare: Ngako, J.K., Van Rensburg, E.S.J. & Mataboge, S.M.L.</p> <p>Tidskrift: <i>Curatationis</i></p> <p>Årtal: 2012</p> <p>Land: Sydafrika</p>	<p>Sjuksköterske perspektiv</p> <p>Kvalitativ studie</p>	<p>Att upptäcka och beskriva psykiatrisjuksköterskors upplevelser att arbeta med patienter på en psykiatrisk akutvårdsavdelning.</p>	<p>21 psykiatrisjuksköterskor, med minst ett års erfarenhet av psykiatrisk omvårdnadsarbete, fördelade i 4 fokusgrupp per.</p>	<p>Datainsamlingsmetod med hjälp av bandade fokusgruppintervjuer. Transkription av intervjuerna gjordes och analyserades med hjälp av Tesch's metod för öppen kodning.</p>	<p>Arbetet med patienterna liknades med en osäker värld där vården blev en börda på grund av de kontextuella utmaningarna som rådde. Negativa känslor och attityder till patienterna försämrade vårdkvaliteten.</p>	Hög
38	<p>Titel: <i>Left alone – Swedish nurses' and mental health workers' experiences of being care providers in a social psychiatric dwelling context in the post-health-care-restructuring era. A focus-group interview study.</i></p> <p>Författare: Kristiansen, L., Hellzén, O. & Asplund, K.</p> <p>Tidskrift: <i>Scandinavian Journal of Caring Sciences</i></p> <p>Årtal: 2010</p> <p>Land: Sverige</p>	<p>Sjuksköterske perspektiv</p> <p>Kvalitativ studie</p>	<p>Att undersöka sjuksköterskors upplevelser och åsikter om att arbeta med personer som lider av allvarlig psykisk sjukdom.</p>	<p>1 sjuksköterska och 12 sjuksköterskor med särskild utbildning inom psykiatri som arbetade i två olika kommunala gruppboenden för personer med allvarlig psykisk sjukdom.</p>	<p>Bandade fokusgruppintervjuer transkriberades och analyserades enligt en tematisk innehållsanalys för att få fram teman och subteman.</p>	<p>Deltagarna liknade sin arbetsfunktion med föräldrarollen. Inställningarna till patienterna är komplexa och tvekydiga. Arbetsituationen leder till känslor av frustration.</p>	Hög
39	<p>Titel: <i>The bulldozer and the ballet dancer: aspects of nurses' caring approaches in acute psychiatric intensive care.</i></p> <p>Författare: Björkdahl, A., Palmstierna, T. & Hansebo, G.</p> <p>Tidskrift: <i>Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing</i></p> <p>Årtal: 2010</p> <p>Land: Sverige</p>	<p>Sjuksköterske perspektiv</p> <p>Kvalitativ studie</p>	<p>Att beskriva vilka förhållningssätt i vården sjuksköterskor och undersköterskor har som arbetar på psykiatriska akutvårdsavdelningar.</p>	<p>10 sjuksköterskor och 9 undersköterskor från 4 olika avdelningar och sjukhus</p>	<p>Bandade intervjuer enligt en modell som stegvis ändrar allmänna frågor till mer fokus på upplevelser kring vården. Ordagrann transkription och sedan beskrivande tolkningsanalys.</p>	<p>Resultatet bildade ett kontinuum av vårdande strategier, där två metoder bildade huvudteman: bulldozer och balettdansös. Bulldozer representerar intag av makt och ordning för att skydda från kaos. Balettdansös representerar ett vårdande förhållningssätt i syfte att initiera relationer med patienter.</p>	Medel
40	<p>Titel: <i>Former patients' experience of psychiatric care: A qualitative investigation. (2008)</i></p> <p>Författare: Lilja, L. & Hellzén, O.</p> <p>Tidskrift: <i>International Journal of Mental Health Nursing</i></p> <p>Årtal: 2008</p> <p>Land: Sverige</p>	<p>Patient perspektiv</p> <p>Kvalitativ studie</p>	<p>Att utöka förståelsen för patienters erfarenheter av psykiatrisk vård, genom intervju av före detta inläggande patienter.</p>	<p>10 tidigare inläggande patienter med 7 olika diagnoser av psykisk sjukdom. De hade erfarenhet akut och institutionell psykiatrisk vård under de senaste 5 åren.</p>	<p>Bandade semistrukturerade djupintervjuer enligt en modell för tematisk intervju av livshistoria. Ordagrann transkribering och innehållsanalys.</p>	<p>5 teman framkom av det tidigare inläggande patienternas upplevelser av vården: Att ses som en sjukdom. Att sträva efter kontroll i en alienierande och skrämmande kontext. Att ge efter för repressiv vård. Att möta en allvetande mästare. Vård som ett ljus i mörkret.</p>	Medel
42	<p>Titel: <i>Psychosocial care in mental health nursing: a think aloud study.</i></p> <p>Författare: MacNeela, P., Clinton, G., Place, C., Scott, A., Treacy, P., Hyde, A. & Dowd, H.</p> <p>Tidskrift: <i>Journal of Advanced Nursing</i></p> <p>Årtal: 2010</p> <p>Land: Irland</p>	<p>Sjuksköterske perspektiv</p> <p>Kvalitativ studie</p>	<p>Att identifiera psykosociala insatser och den betydelse de har för vården. Genom att kritiskt granska användning av sådana insatser och mönster i vården för att koppla till tvekydigheten kring sjuksköterskans terapeutiska engagemang.</p>	<p>37 sjuksköterskor deltog i studien, varav 15 från psykiatriska akuvårdstjänheter och 12 från kommunala enheter. Dessa delades upp i sex undergrupper i förhållande till antal års erfarenhet med att jobba inom psykiatri.</p>	<p>Kvalitativ analys av respondenters reaktioner på simulerade patientfall förmedlade via videoinspelningar. Transkribering och innehållsanalys med kodning i syfte att identifiera tematiska kategorier.</p>	<p>Psykosociala insatser baserade på att sjuksköterskorna hade ett strukturerat och uppgiftsorienterat engagemang och gav direktiv dominerade. Därefter följde kommunikation av pragmatisk karaktär i syfte att övertala för att motivera. Den minst använda insatsen var dialog, som grundar sig i personcentrerat förhållningssätt.</p>	Hög